

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

2. Soluitur locus difficilis Augustini ex libro sexto contra Iulianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Hinc est igitur, quod sapissimè reatum illum concupiscentiæ, sive id, propter quod parvuli supplicio digni rei sunt, talibus epithetis declaravit, qualia in reatum pœnæ non possunt ulla verisimilitudine transferri. Vocat eum *immunditiam & iniquitatem*: Per hæc, inquit, *Sancti* *mentia peccati reatus in parvulis solvitur: de quo reatu scriptum est, neminem esse mundum, nec si unus dies fuerit vita eius. Unde est & illud in Psalmis: Ego in iniquitatibus conceptus sum.* Et in alio *ejusdem argumenti libro: Per successionem transiente in omnes profirptione iniquitatis & mortis.* In *Psalmis 50. Et in Psalmos: Quid est, quod se dicit in iniquitate conceptum, nisi quia trahitur iniquitas ex Adam? Quam statim non pœnam, sed merum pœnam nominat. Vocat eum sexcenties & amplius mortem, & inde mortuos esse parvulos: Tale potro ac tantum malum: tantum quia inest, quemodo non teneret in morte, & periret in ultimam mortem, nisi eius (mortis) vinculum in illa, quæ sit in baptismo, remissione peccatorum omnium solveretur? Ecce hoc est, quod toties alibi dicit, reatum peccati solvi, mortem scilicet animæ seu vinculum mortis solvi. Et cujus, quæso, mortis, an corporalis, an alicujus reatus pœnæ? Ipse Augustinus dicat: Propter hoc vinculum mortis mortui reperiuntur insanes, ea morte, qua tenebantur omnes, pro quibus mortuus est Christus. Unus enim pro omnibus mortuus, ergo omnes mortui sunt. Et in eisdem libris alibi: Si fieri non posset, (ut peccatum seminibus misceretur) non esset unde parvulos nondum de corpore egressos mortuos diceremus: quia si Christus & pro ipsi mortuus est, ergo & ipsi mortui sunt. Et inferius: Nequis ambigeret, quam mortem intelligeret: Non habere parvulos vitam, nisi habeant Christum, Ioannes Evangelista testatur, dicens in Epistola sua: Qui habet Filium, habet vitam, qui non habet Filium, vitam non habet. Merito ergo intelliguntur mortui, qui non habent vitam, pro quibus est Christus mortuus, ut habeant. Nef. io quid apertius de morte parvulorum dici queat. Mortuos enim esse docet, quia non habent in se vitam, id est, Filium Dei, hoc est, Deum; qui secundum perpetuam Augustini doctrinam respectu animæ est vita ejus: Dico tibi anima, inquit, quoniam Deus tuus etiam tibi vita est. Unde & generatim alibi,*

alis ejus sententia est: Peccatum mors est anima. Tract. 11. Et alibi: *Quomodo* (mortem corporis) nolunt in locum peccato sit. Vocat illum reatum etiam pollutionem; quo vocabulo nihil iste ipse recentior Scriptor efficacius invenire potuit, ut veram peccati maculam nobis exprimeret. Docet enim eam non esse aliud, quam denominationem rationis, qua aliquis denominatur pollutus & peccator, ab actu præterito non retractato: Hoc est, esse figmentum quoddam mentis, quo tamen aliquis revera manet pollutus atque peccator. Quid enim est denominatio rationis, nisi figmentum rationis? Cujusmodi præstigijs subtilitatis, utrum non omne peccatum evanescat in fumos ipse viderit. Certè Augustinus veram peccati originalem pollutionem agnosceit; sed longè solidius, quam in tali rationis denominatione fundatam: *Neo libidinis, inquit, tabe polluitur, qui libidine bene utuntur: quantum generent libidinis tabe pollutos, & ideo regenerandos.* Vbi libidini pollutionem in parvulis conjunctam esse non in parentibus baptisatis; & propter talem pollutionem regenerandos esse, perspicuè profiteatur. Et in libris de Civitate Dei: *Properea nobis per mediatorem præstita est gratia, ut polluti carne peccati carnis peccati similitudine mundamur.* Denique non obscure vocat reatum illum aversionem a Deo, quando parvulos à Deo aversos esse constituit: *Quomodo dictum erat cum (parvulum) renuntiare diabolo, cuius in eo nihil esset? Quomodo converti ad Deum, à quo non esset aversus?* Cum igitur Augustinus peccato parvulorum originali, hoc est, concupiscentiæ, quam semper eorum peccatum nuncupat, aversionem, pollutionem, mortem animæ, immunditiam conjunctam esse fateatur: eaque omnia cum reatu, quem ipse prædicat, ablato tollantur, eoque manente maneat: neque ullo modo debitum pœnæ, sed peccatum & culpam præ se ferant; perspicuum est, illum reatu concupiscentiæ esse aliquid à reatu pœnæ longè diversum, eoque prius: propter quod debito pœnæ, seu æternæ damnationis obstricti sunt.

CAPVT SECVNDVM.

Solvitur locus difficilis Augustini ex libro sexto contra Iulianum.

SED unus est Augustini locus, qui contra doctrinam istam opponi potest, ut ostendatur, eum per reatum concupiscentiæ nihil aliud nisi reatum pœnæ intellexisse. Nam libro sexto contra Iulianum dicit, reatum illum respectu hominis, qui se peccasse non meminit, non esse in animo ipsius, sed in oculis legibus Dei, qua conscripta sunt, quodammodo in mentibus Angelorum, ut nulla sit iniquitas impunita, nisi quam sanguis medi-

torum expiaverit: cuius signo crucis consecratur unda baptismatis, ut ea diluatur reatus, tanquam in Chirographo scriptus in notitia spiritualium potestatum, per quas pœna exigitur peccatorum. Quibus verbis quia significat, reatum illum non esse in animo, sed in mentibus Angelorum, per quos pœna exigenda est peccatorum, videtur reatu pœnæ nomine reatus intelligere. Nam iste locus est, qui recentiorum illum Scriptorem in eam Augustini censuram præcipitavit.

Respon-

123

Respondet igitur primò, aliquibus visum esse, quod Augustinus de reatu peenae loquatur: non quasi alium reatum non agnouerit, qui illius origo & veluti basis est, sed quia per reatum peenae tanquam vulgo notioerem, magisque intellectu facilem, rem obscuram illustrare maluerit. Perfacile enim intelligitur, peccato transacto dignitatem peenae esse reliquam: quo verò pacto peccati reatus ipso peccato iam præterito maneat, non ita cuius obuium est: cum etiamnum difficultas ista doctissimorum target ingenia. Solutio facilis est, & fortassis vera.

Vt verum tamen fatear, difficulter mihi persuaserim, hanc divi Augustini sententiam esse. Nam in ipso isto capite, ex quo locus ille avulsus est, luculentissimè tam ipse, quam Iulianus, de reatu peccati seu culpae differunt. Iulianus enim propter illa Augustini verba, quibus dixerat, concupiscentiam manere actum, præterito reatu, velut ea reprehendens dicit, contrarium in peccatis habere locum: nempe, ut prætereant actum, reatu verò maneant. Hoc autem eum de reatu culpae non peenae intelligere, apertissimè declarat, quando dicit: *potest, donec consequatur*

Apud Aug. lib. 6. cont. Iul. c. 19. *veniam, premi impietate commissi, & manet reatus, actione finita.* Quid est enim impietas commissi, nisi reatus culpae, quae commissi est? Unde mox reatum abscedere, idem esse dicit, quod liberum à profanitate videri. Quod sane nihil aliud est, quam liberum ab ipsa profanitatis culpa videri. Nec Augustinus hoc reprehendit, sed potius probat, cum dicit:

Ibid. *Hoc de sacrificio idoli oblato verissime dicit: actus est enim, qui opere ipso peragitur, & non erit, nisi iterum sit, alterum sit.* IMPIETAS verò ipsa, quae hac sunt, tam diu manet, donec idoli renuncietur, & credatur in Deum. Quid est enim, impietatem manere, nisi reatum culpae manere? Unde paulò inferius id quod dixerat, impietate immolationis manere, alijs verbis dicit: *Manet tamen reatus eius, donec in lavacro &c.* Quae cum aperte de reatu culpae ab utroque intelligantur, etiam de reatu culpae intelligi debet, id quod de reatu concupiscentiae dicit: propter quem explicandum illa de peccati actualis reatu permanente similitudo prolata fuerat.

Sed quia Iulianus dixerat, reatum illum, seu impietatem, qua premebatur is qui idolis immolaverat, remanere in illius conscientia qui deliquit, donec dimittatur; per transennam reprehendit Iulianum Augustinus, eo quod inde sequeretur, non superesse amplius illum reatum, si quis peccati oblitus, nulla amplius eius conscientia vexaretur: cum tamen eum permanere, certum sit, donec remittatur.

Unde concludit, non eum in corpore, non in conscientia, quia oblita est, sed permanere in legibus Dei scriptis in mentibus Angelorum. Quae Augustini disputatio & reolucio ut rectè intelligatur, notandum est, Augustinum ita saepe solitum esse loqui, ut in conscientia, & in memoria & in animo esse dicat,

quod in eius cognitione versatur. Quo loquendi modo nos dicere solemus, obiecti esse in intellectu, vel in voluntate obiective. Hinc est, quod Augustinus in libris contra Faustum prius similiter dicit, sententiam futuram veram esse in animo nostro; sed si obliviscimur ejus, esse in ipsa veritate: *Quid si quæras, inquit, ubi sit hæc vera sententia; nempe, quæ res aliqua quæ non est, dicitur fuisse; sive propositio aliqua obiectiva de re præterita, prius inventur in animo nostro, cum id verum (tanquam obiectum) sit, inus & delinuit. Sed si & de animo nostro oblata fuerat, cum id quod scimus obliti fuerimus, manebit in ipsa veritate. Semper enim verum est, fuisse illud, quod erat, & non est &c.* Vbi rem intellectam eodem modo dicit in animo esse, cum scitur; in veritate verò, seu in legibus veritatis, quando ejus obliviscimur. Hinc est, quod in libris de Trinitate docet, mentem & notitiam esse in amore quo quis amat mentem & notitiam; & amorem esse in notitia, quæ quis novit amorem: nempe tanquam obiecta in actibus, qui circa illa versantur: quomodo & amor in seipso est, cum se amat: *Mens, inquit, quæ se novit & amat, in amore & notitia sua est: & amor amantis mentis sese quæ scientis in mente notitiaque eius est: & notitia mentis se scientis & amantis in mente atque in amore eius est; quia scientem se amat, & amantem se novit.* Et rursum paulò inferius: *Mens quæ se novit & amat, cum sua notitia est in amore, & cum suo amore in notitia.* Quibus similia in eodem capite aliquoties repetita videre licet. Hunc ergo loquendi modum etiam hic observavit Augustinus, ut in animo id esse dicat, quod in eius memoria est: idque eo congruentius, quod per Iuliani verba ita loqui coactus fuerit. Nam ipse dixerat, præteriti peccati reatum manere in illius conscientia, qui deliquit. In conscientia autem manere non est aliud, maxime phrasi Augustini & Iuliani, quam hominem esse conscientium delicti sui, coque stimulat. Nam iuxta illum sensum statim ex ejus verbis concludit Augustinus: *Ergo in subjecto est reatus ille, hinc est, in animo eius, qui deliquisse se meminit, & scrupulo angitur conscientia.* Quasi in conscientia, & in animo esse reatum, non sit aliud, quam meminisse delicti sui. Ex quo eodem sensu fluit, quod Iulianus dicit, Augustinum parvulus conscientiam, nempe peccati, sine scientia ascribere: Et Augustinus respondet: *Ita parvulus, nec scientiam esse, nec conscientiam.* Sed quid ista omnia magis ad reatum peenae, quam culpae faciunt? Nam subjective non minus reatus peenae, quam culpae in animo manet, etiam si non amplius se deliquisse memnerit. Quapropter non aliud isto loco vult Augustinus, quam reatum culpae præterite manere quidem obiective in conscientia delinquentis, ut Iulianus dixerat, quomodo se deliquisse meminit; sed si oblitus fuerit, manere in occultis legibus Dei, seu in ipsa æterna incommutabili veritate scripta quodammodo in mentibus Angelorum, id est, quam mentes Angelorum intueudo cognoscant:

Lib. 16. cont. Faust. c. 5.

Lib. 3. de Trinit. c. 5.

Lib. 6. cont. Iul. c. 7.

Lib. 5. cont. Iul. c. 1.

CONSTANTINVS
IULIENVS

cognoscunt: in qua vident, nullam impietatem, id est, nullum peccati reatum impunitum esse debere, nisi quem sanguis mediatoris expiaverit. Et quia mens Angelorum quasi charta est, in qua veritas illa scribitur, idcirco non hunc reatum, ut perperam ille scriptor dicit; sed ipsas mentes, seu ipsam notitiam Angelorum *chirographum* vocat, in quo, velut obiectum in notitia seu in nolcente, reatus ille scriptus est: ut diluatur reatus tanquam in *chirographo* scriptus in notitia spiritualium potestatum, per quas poena exigitur peccatorum. Sed ista omnia rectissime de reatu culpæ intelliguntur: nam & illa non minus quam reatus poenæ in Angelorum notitia scriptus manere debet, ut sciatur, de quibus poena sit exigenda; nem-

pe de illis, qui culpæ rei sunt. Nam quo pacto in eorum mentibus scribi potest, ut nulla sit iniquitas impunita, si non in eorum mentibus etiam iniquitas ipsa, quæ non debet esse impunita, scribatur? Et quid est ista iniquitas, nisi ipsa culpa seu reatus culpæ, qui ex mente hominis, non amplius memoris se peccasse, deletus est. Ex quibus manifestum est, totam istam disputationem Iuliani & Augustini longè rectius de reatu culpæ, quam poenæ accipi; utpote quem impietatem commisit, & iniquitatem, peccato scilicet præterito, permanentem vocant: Nec ullo pacto ex ea posse confici, quod Augustinus nullum reatum nisi poenæ in illo reatu concupiscentiæ, cum qua proles nascitur, intellexerit.

CAPVT TERTIVM.

Quo pacto reatus sit ex concupiscentia, latè ex Augustino. Cur ea phrasi tam libenter utatur.

EX eis, quæ capite primo dicta sunt, satis superque liquet, Augustinum nullo modo quicquam eorum latuisse, in quibus plerique recentiores formalem habitualis peccati, seu originalis peccati, quod habituali simile est, rationem collocant. Nam sive dixeris, esse privationem originalis iustitiæ, sive separationem à Deo; quid aliud est *mors animæ*, qua parvulos mortuos esse sexcenties Augustinus docet? Sive privationem nitore ac pulchritudinis; quid est aliud *immunditia*? Sive pollutionem ex qua peccator dicitur; quid est aliud *libidine esse pollutus*, ut regenerationis indigeant? Sive dissonantiam animi habituales à lege; quid est aliud *iniquitas*, quam ipse sæpius prædicat? Sive *aversionem à Deo*; quid est aliud id quod ipse dicit, parvulum non posse converti ad Deum, *à quo non esset aversus*? Ista quippe omnia, & alia plura, de quibus magno conatu in Scholis disputant, non tantum in originali peccato, sed in omni omnino peccato ita conjuncta sunt, ut sola rationis consideratione separentur. Cum enim peccatum non sit aliud, juxta perpetuam Augustini doctrinam, nisi voluntas mala, hoc est, motus, quo voluntas ab incommutabili bono ad commutabile, seu à creatore ad creaturam deficit: ex hoc ipso unico defectu voluntatis oritur, ut quatenus ab illo bono deficit, quod unicum creaturæ rationalis bonum est, & regula, & lex, & vita, & pulchritudo, & lumen, consequenter sit ibi *aversio*, qua mens à Deo avertitur: & *malitia*, quia vero, & solo, & unico suo bono exiit: & *iniquitas*, quia Deo tanquam æternæ veritati & legi dissonat: & *mors*, quia veta & unica animæ vita tollitur: & *defectus*

nitore, quia vera pulchritudo ejus abscedit: & *tenebra*, quia lumen ejus extinguitur: & *immunditia*, quia Deo seu dilectione Dei, quæ verà & sola ejus iustitia est, defuitur. Quatenus verò non avertitur anima, neque averti à Deo potest, nisi ad aliud, quod Deo inferius & ignobilius est, amore convertatur, hinc fit, ut quemadmodum corpus corporis vilioris contactu sordeat, polluitur, & maculatur: ita in eodem illo contactu amoris, quo anima creaturæ fruatur, & fruendo inhaeret & immergitur, & actu etiam transeunte habitualiter immerfa manet, sit ejus macula, sit immunditia, sit pollutio, sint sordes: quæ nullâ possunt vel creaturæ vel creatoris potestate dilui, nisi ad Deum vivum & verum, qui solus vita, & lumen, & pulchritudo, & mundities ejus est, infusa spirituali dilectione retorqueatur. Et hæc est causa, cur illis omnibus, quorum unum ab altero in peccato separari nequit, promiscuè in explicanda peccati originalis & cujusvis peccati ratione utatur Augustinus: de quibus forte majori subtilitate, quam utilitate in Scholis dimicando tempus terunt.

Quæ cum ita sint, & nihil eorum non viderit Augustinus, quæ nunc ad explicandam peccati originalis naturam proferuntur, sive privativum aliquid sonet, respectu boni incommutabilis, quo privatur anima; sive positivum respectu commutabilis quo convertitur, merito miretur aliquis, quid causæ sit, cur tam libenter inculcet, nihil aliud esse originale peccatum nisi concupiscentiam, quatenus animam reatui suo obnoxiam tenet.

Respondeo causam esse, quia solità suâ profunditate ipsam primam radicem tangere voluit;